

Sezar özünü alyp gaçan garakçylardan nädip aryny aldy?

Category: Kitapcy, Psihologiya, Sözler, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Sezar özünü alyp gaçan garakçylardan nädip aryny aldy? SEZAR
ÖZÜNI ALYP GAÇAN GARAKÇYLARDAN NÄDIP ARYNY ALDY?

Ýuliý Sezaryň ölümi ýaly ömrü-de diýseň galmagally geçipdi.
Şeýle täsin wakalaryň biri-de Sezaryň garakçylar tarapyndan
alnyp gaçylmagydy

Ýuliý Sezar diýlende, ilki bilen taryhyň iň meşhur kast
edişligi ýada düşýär.

Brutyň psihologiyasyny we kast edişligi «Ýuliý Sezar» pýesynda
Uilyam Şekspir ussatlyk bilen suratlandyrýar.

«Nämüçin Rim egilmeli,
Bir adamyň öňünde?
Heý, Rimem eglermi...

Birwagtlar Tarkwiniý şa bolanda,
Ata-babalarym ol zannyýamany

Rimden çykarypdylar ahyrsoňunda».

Sezara garşy üýşen topar biri-birine hyýanat etmezlik üçin kasam etmäge Brutyň öýüne jemlenende, Brut muňa garşy çykýar:

*Ýok, ant içmek gerek däl,
Eger herimiziň ýüz sypaty
Ruhumyzyň çekýän ezýetiniň
Bu deňsizligiň we bikanunçylygyň
garşysynda bizi birleşdirmäge ýetmeýän bolsa –
Hemmeler öýüne we ýyljak ýorganyna dolansyn».*
(Uilýam Şekspir / «Ýuliý Sezar»)

Soň Sezaryň 23 gezek pyçaklanan hadysasy bolup geçýär. Şekspiriň galamyndan çykan «Senem Brutmydyň? Onda tükger, Sezar!» sözleri-de hakydalara siňipdi.

Brut hernäçe iň uly dönük bolup ýatda galanam bolsa, beýle pikir etmek ýalňysdyr, sebäni Sezaryň doly ygtyýarly wekili Publiý Korneliý Dolabella hem dildüwşüge gatnaşýanlar bilen bile hereket edýärdi.

Ýuliý Sezar

Şeýle-de halka Sezaryň öldürilendigini mälim edýän habarnamany okan Lusiý Korneliý Sinna hem Sezaryň jana-jan garyndaşydy. Dildüwşükden soň kast edişlige gatnaşanlar halkyň özlerini uly joşgun bilen garşylamagyna garaşdy. Hatda Brut köpçüligiň

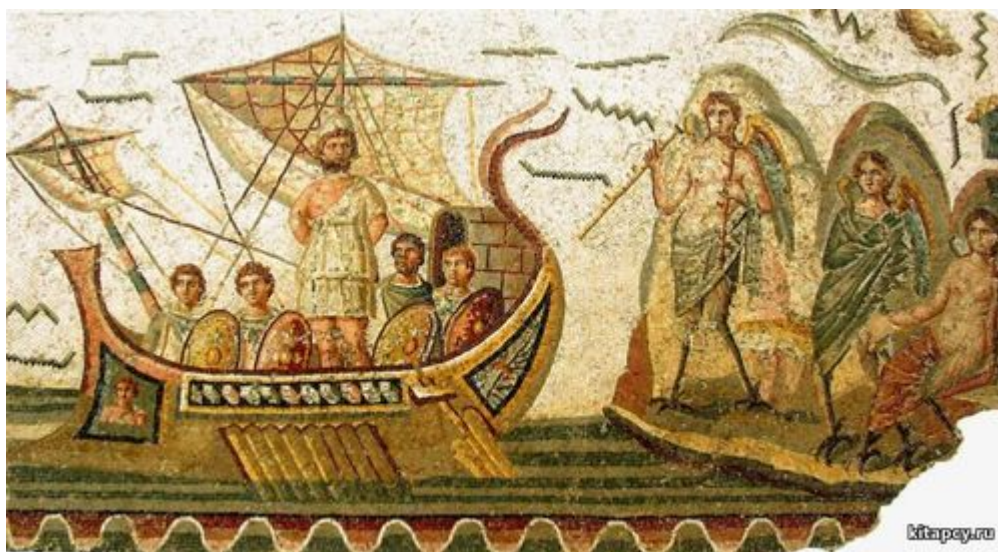
öňünde okamak üçin uzyn nutuk hem taýýarlady. Gaýtam tersine boldy, halk köpçüligi birdenkä dolup-daşdy, kast edişlige gatnaşanlar janyňy diňe gladiatorlaryň goragy astynda Kapitoliý depesine çekilip halas edip bilipdi.

Siseron dildüwşügi goldaýanlaryň biridi, ýöne ol jenaýata gönüden-göni gatnaşyp bilmändi, çünki şol wagt ol sürgündedi. Ol bu habary eşden badyna Mark Antoniniň öldürlip-öldürilmändigini sorapdyr, ölmändigini bilibem haly beter teň bolupdyr.

Rim uly graždanlyk urşuna iterildi, ahyrynda dildüwşükçiler ýeňlip, respublika ýatyryldy.

Ýerine imperiýa guruldy. Sezaryň arzuw-hyýallary onuň ölümi bilen wysal tapdy.

Ýuliý Sezaryň ölümi ýaly ömrü-de diýseň galmagally geçipdi. Şeýle täsin wakalaryň biri-de Sezaryň garakçylar tarapyndan alnyp gaçylmagydy.

Ýuliý Sezaryň alnyp gaçylmagy

• Ýuliý Sezaryň alnyp gaçylmagy

Ortaýer deňzi düýnden şu güne çenli garakçylar üçin jennet bolup geldi.

Köp sanly adaly we dilkawly kenarly portlaryň ýerleşen Ortaýer deňziniň deltasy garakçylara möhüm artykmaçlyklary berýärdi.

Ele salynjak gäminiň duzaga düşürilmegi ýa-da deňiz duzagyndan soň gizlenmek üçin Ortaýer deňziniň kenarlaryndan amatly ýer

ýokdy.

Şeýle-de strategik düşelgeleriň bolmagy-da hereketiň işjeň bolmagyny üpjün edýärdi, bulam öz gezeginde söwda gämileriniň üstüne dökülmegi aňsatlaşdyrýan faktorlaryň biridi. Şeýle ýagdaýyň netijesinde, taryhda häzirki Egeý deňziniň Günbatar Anadoly kenarlaryndan Ispaniýanyň, Alžiriniň kenarlaryna çenli aralykda deňiz garakçylarynyň tory emele gelipdi.

Rim döwründe bu garakçylyk hereketleriniň başyny çekijiler kilikiýalylardy. B.e.öňki 75-nji ýylda rimli ýaş ýigit Ýuliý Sezar hem garakçylar tarapyndan alnyp gaçyldy.

Ýuliý Sezaryň alnyp gaçylmagy

Rodos adasyna bilim almaga giden Sezar heniz Rimiň häkimi däldi, emma tanymal maşgaladan çykan aristokrat ýigitdi.

Garakçylar geýnüwli we garamagynda adamlar bolan ýaş ýigidi öwez tölegi tölemek şerti bilen alyp gaçdy.

Garakçylar şol döwür üçin ep-esli baýlyk toplam bolan 20 talant kümüş pul getirilmegini talap etdiler, emma Sezar muňa garşy çykyp, azyndan 50 talant almajlaryny isledi.

Garakçylar muňa geň galanam bolsalar, zamunyň teklibi bilen ylalaşdylar.

Öwez tölegiň gelip ýetmesi we gowşurylmasy birnäçe hepdä çekdi. Ýuliý Sezaryň kyrk güne çenli garakçylaryň elinde galandygy çaklanýar. Şol geçen wagtyň dowamynda Sezar garakçylary öz täsiri astyna alyp, ýesirden zyýat özüni garakçylaryň hojaýyny ýaly alyp barypdyr.

Ol garakçylar bilen maşk edipdir, gürleşipdir, hatda gahary gelende gygyrmakdanam çekinmändir. Garakçylar taryhyň iň beýik diktatorynyň bir aýdanyny iki gaýtalatmaýardylar.

Ýuliý Sezar garakçylara azatlyga çykandan soň hut özüniň gaýdyp geljegini we hemmesini daragajyndan asyp öldürjegini aýtmakdan çekinmändir.

Garakçylar muny gury haýbatdyr öýdenem bolsalar, bu aslynda Ýuliý Sezaryň niýetinde bolansoň, garşysyndakylara niýetini aýdypdyr.

Sezar munuň bilen birlikde tölän puluny-da artygy bilen garakçylardan aljagyny aýdypdyr. Ahyrsoňy ýaş ýigidiň öweztölegi gelipdir we ol boşadylypdyr.

Ýuliý Sezar aryny almak üçin Ortaýer deňzinde kilikiýaly garakçylaryň söbügine düşüpdür we az wagtyň içindd hemmesini ele salypdyr.

Garakçylar zynjyra baglanyp Bergama şäherine äkidilipdir.

Bergamadaky Aziýa boýunça prokonsul Mark Ýuniniň eline berilen garakçylara ölüm jezasy berilýär.

Sezar 50 talanty-da garakçylardan artygy bilen alypdyr.

Ýuliý Sezar Bergamadan gaýdandan soň Ýuniý garakçylary öldürmegi goýbolsun edipdir, muny eşden Sezar yzyna gaýdyp gelipdir.

Ol garakçylaryň bagyşlanyp, gul edilip satylmagy hakdaky pikirlerine berk garşy çykypdyr.

Ahyrynda garakçylar agyr gynamalardan soň daragajyndan asylyp öldürilipdir. Ýuliý Sezary alyp gaçan kilikiýaly garakçylar eden ýalňyşlyklarynyň bahasyny şirin janlary bilen tölemeli boldular.

Sezar entek ýaş ýigitkä-de, özüniň nähili hötjet, özdiýenli adamdygyny görkezipdi.

Plutarh Rim halkynyň bu özdiýenli we tutan ýerini goparmasa yzyna gaýtmaýan adama çokunarlyk derejede örklenmegini şeýle tankydy sözler bilen beýan edýär:

«Ujy zäherli pyçak deýin howply Rimiň ser-sepil we aç-ýalaňaç jemendeleri belli bir wagtdan soň hemme zady Sezardan tama edip, azatlyga bolan umytlaryny diňe şoňa bil baglar ýaly ýagdaýa geldiler».

Mehmet MAZLUM ÇELIK.

Şenbe, 15.07.2023 ý. Taryhy makalalar